

Til	Nordland fylkeskommune v/ fylkesråd for utdanning Hild-Marit Olsen
Fra	NHO Nordland
Kopi	Fylkesrådet i Nordland
Dato	15. februar 2021
Sak	Kompetanseforum – EVU – livslang læring

Innspillsnotat - Livslang læring i nord (Arbo-utvalget)

NHO Nordland takker for invitasjonen til å levere høringssvar på Livslang læring i nord.

Bakgrunn

Dersom vi skal opprettholde dagens velferdsnivå må vi skape 250 000 nye arbeidsplasser i privat sektor i Norge innen 2030. 30 000 nye private arbeidsplasser må skapes i Nord-Norge, og 15 000 av dem som i dag står utenfor arbeidslivet må inkluderes. Økt tilgjengelighet til kunnskap og kompetanse er en nøkkelfaktor for å nå målene.

Nord-Norge har to universitet som skal utfylle forsknings- og kompetansebehovet i landsdelen. Dette krever et tettere samarbeid med brukerne fremover. For å styrke tilbudet både innenfor grunnutdanning på dette nivået og behovet for EVU, er det avgjørende at universitetene samhandler og koordinerer sin innsats til brukernes beste. Både nærings- og samfunnslivet er avhengig av at universitetssektoren i landsdelen fungerer sammen på en optimal måte. **NHO oppfordrer derfor universitetene til å ta initiativ overfor hverandre til en koordinert tilnærming til fremtidig EVU struktur i Nord-Norge. Dette vil styrke miljøene gjensidig.**

De siste årene har Nord universitet vært opptatt av interne utfordringer, ss. sammenslutning, NOKUT revisjon o.l., mens UiT har brukt mye tid og energi på intern omorganisering, og styrket sitt utdanningsavtrykk innen utdanninger primært rettet mot offentlig sektor. Dette har gått på bekostning av universitetenes kontakt med privat sektor i Nord-Norge. Fremover vil det være behov for en bedre struktur på kontakten mellom universitetene og privat sektor i Nord-Norge. **NHO oppfordrer begge universitet til å i større grad ta i bruk trepartssamarbeidet.** Det er partene i arbeidslivet som er i løpende kontakt med, og som har oversikt over hva som beveger seg i hele bredden av næringslivet. Trepartssamarbeidet er helt sentralt i arbeidet med å få til livslang læring i praksis og en fremtidsrettet utdannings- og kompetansepolitikk som bidrar til at arbeidslivet får tilgang til den kompetansen de trenger, og som motvirker utenforskap.

Medvirkning fra nærings- og samfunnslivet

Råd for samarbeid med arbeidslivet (eller råd for samarbeid med næringslivet) vil kunne tilføre universitetene verdifull kunnskap om hva som beveger seg og hvilke behov næringslivet har i Nord-Norge. En prorektor med ansvar for næringslivet, og økt bruk av professor II stillinger, og faste møteplasser vil bidra til et tettere samarbeid og økt forståelse.

Næringslivet i Nord-Norge har et nært forhold til universitetssektoren, derav følger også høye ønsker og forventninger. Landsdelen har enorme kompetansebehov i privat sektor. Fleksible utdanningsmodeller rettet mot kompetanseheving innen landsdelens største næringer, klynger, og strategiske fagfelt blir viktig for å utnytte landsdelens potensiale i årene som kommer.

En pilot i samarbeid med en bedrift eller en klynge bedrifter vil være en veldig interessant inngang på EVU arbeidet. Her kan Nord universitet lage et bedriftsnært pakkeforløp som kan brukes igjen ved flere anledninger. Andre modeller kan være intensive undervisningsperioder når bedrifter har lavsesong slik at arbeiderne kan benytte tiden til å tilegne seg ny kompetanse. For eksempel er reiseliv, industri og sjømat bransjer som er sesongpreget og har stort behov for kompetansepåfyll.

Gjennom dialog vil vi finne de beste modellene for videreutdanning i landsdelen. I noen tilfeller vil det kunne være semesteravgift (i en mer fleksibel form enn slik den praktiserer for ordinære studenter), mens i andre vil kanskje betalte løsninger være å foretrekke. I alle tilfeller er det viktig at universitetene organiserer seg for kunne snu seg raskt om å være relevant når behovene oppstår i næringslivet.

For næringslivet er fleksibilisering etter alle akser viktige når det skal tilrettelegges for livslang læring. Undervisning og vurderingsopplegg må hensynta dette uten at det går på bekostning av kvalitet. Skal vi få til livslang læring i praksis, må etter- og videreutdanningssystemet bli en integrert del av kunnskapssektoren og arbeidslivet. Dette innebærer ikke bare faktiske systemtilpasninger, men også en mental endring i hvordan vi tenker rundt utdanning og kompetanse. Vi må få til et system som gjør at man kan kombinere det å være yrkesaktiv og det å tilegne seg ny kunnskap på en helt annen måte enn i dag, og med den utstrakte digitaliseringen vi nå har i utdanningssektoren, har vi et veldig godt utgangspunkt for å tenke nytt på denne helheten.

NHO er opptatt av tiltak som bidrar til økt samarbeid mellom utdanningssektoren og arbeids- og næringslivet – eksempelvis bransjeprogram, regionale møteplasser og tiltak for å stimulere til kompetanseheving i klyngeprogrammene. Dette vil bidra til mer arbeidslivsrelevante og fleksible studier som er tilpasset voksne i arbeid.

Utfordringer

Samfunnet står overfor store utfordringer, alt for mange faller utenfor arbeidslivet i ung alder og inkludering og økt sosial mobilitet blir derfor ekstra viktig fremover. Det er viktig at også universitetene planlegger for denne problemstillingen. Landsdelen har et kompetanseetterslep og gode ordninger hvor fagarbeidere kan videreutdanne seg innenfor sitt fagfelt blir viktige. For eksempel gode løp hvor fagarbeidere kan videreutdanne seg til ingeniører. Et relevant eksempel fra Nordland er Nexans på Rognan som tenker helhetlig utdannings-/kompetanseløp fra videregående skole, via fagbrev og til høyere ingeniørkompetanse, i tett samarbeid med respektive utdanningsinstitusjoner. Det er også viktig at et

universitet samarbeider med inkluderingsbedrifter slik at de som står lengst unna arbeidslivet får hjelp til å ta steget inn.

Den siste tiden er det fremlagt tre sentrale meldinger og NOUer: Nordområdemeldingen, NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn og NOU 2020:15 Det handler om Norge — Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene Demografiutvalget. Det er viktig at universitetene i sitt videre arbeid med etter- og videreutdanning tar med seg funnene og ambisjonene. Spesielt interessant er det hvordan Nord universitet kan bidra til å styrke klynger i landsdelen for å gjøre dem mer aktuelle når statlige arbeidsplasser skal flyttes. Forsvarets utbygging i nord krever mye kompetanse fra et bredt spekter av lokale og regionale bedrifter.

Det planlegges for en rekke større industriprosjekter i landsdelen som har behov for kompetanse, herunder batterifabrikker, hydrogenproduksjon, gruvedrift, og innovativ utnyttelse av hav og andre naturressurser. **Landsdelens to universitet må samarbeide om å tilby relevant og fremtidsrettet kompetanse som grunnlag for videre jobb- og verdiskaping og samfunnsbygging i nord.**